

системи могли як і раніше вводитися в дію на розсуд держави і бути не лише реакцією на правопорушення, а й служити засобом «самооборони із загального міжнародного права».

Література:

1. Croix G. The Origins of the Peloponnesian War. Ithaca ; NY : Cornell University Press, 1972. 444 p.

2. Статут Ліги Націй від 1919 року. URL: https://yurist-online.org/publ/istoricheskie_dokumenty_istorichni_dokumenti/statut_ligi_nacij_ustav_ligi_nacij/2-1-0-1227 (дата звернення: 23.03.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-405-7-16>

СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Осінов В. І.

здобувач першого року

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Пахлеванзаде А.***

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Найбільш важлива особливість системи міжнародного кримінального права полягає в тому, що вона об'єднує норми, що стосуються не тільки кримінального, а й процесуального, кримінально-виконавчого права, а також судоустрою. Нині визнано, що міжнародне кримінальне право існує як самостійна галузь міжнародного права. Цей статус зобов'язує так чи інакше вирішити питання про існування міжнародного кримінально-процесуального права.

Багато вчених розглядають міжнародне кримінальне право як комплексну галузь, що поєднує в собі матеріальні та процесуальні норми. Міжнародне кримінальне право – це система міжнародно-правових принципів та норм, які визначають склади міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру, що регулюють діяльність органів

міжнародної кримінальної юстиції, а також питання надання правової допомоги у кримінальних справах.

Можна констатувати, що кожній матеріальній галузі національного права, як відомо, відповідає процесуальне право [1, с. 9–10], в принципі відокремлене, а в науці міжнародного права чомусь вважається допустимим змішувати все воедино. Змішування в міжнародному праві матеріальних і процесуальних норм породжує чималі труднощі.

Вважаємо, що в цій сфері чітко виділяються три великі групи норм, що регулюють відносини, що відрізняються якісною своєрідністю, об'єднаних у підгалузі права – міжнародне кримінальне право, міжнародне кримінально-процесуальне право та міжнародне кримінально-виконавче право, а також у низку комплексних інститутів, серед яких співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності, судочинство.

В даний час сформувалася система органів міжнародної кримінальної юстиції, яка донедавна була єдиною ефективною інституційною системою. В результаті інтеграції та глобалізації з'явився постійно діючий міжнародний кримінальний суд для захисту спільних інтересів усієї міжнародної спільноти.

Так, на основі міжнародного договору – Римського статуту Міжнародного кримінального суду, прийнятого 17 липня 1998 р., утворено Міжнародний кримінальний суд – перший постійно діючий міжнародний судовий орган, до компетенції якого входить переслідування осіб, відповідальних за основні міжнародні злочини: геноцид, військові злочини та злочини проти людяності, а з 2010 р. та за злочини агресії [2]. Діє МКС з моменту набуття Римського статуту з, тобто з 1 липня 2002 р. і покликаний допомогти покласти край безкарності осіб, які вчиняють найсерйозніші злочини, що викликають занепокоєння міжнародного співтовариства.

Як впливає із самої назви, МКС є кримінальним судом. Це означає, що його юрисдикція поширюється виключно на фізичних осіб, які досягли 18 років. Встановлення відповідальності організацій та держав до його компетенції не входить. На відміну від інших міжнародних та змішаних кримінальних судів та трибуналів, МКС є постійно діючим та не ретроактивним судовим органом, його особиста та територіальна юрисдикція не пов'язана з конкретним збройним конфліктом чи якоюсь подією. У його компетенцію входять ті злочини, що скоєно після набуття чинності Римського статуту. МКС та здійснюваний у рамках цього інституту кримінальний процес складають єдине ціле.

МКС організує у своєму складі спеціальні палати: попереднього провадження, судову палату та апеляційну палату.

Функції та повноваження, наприклад, Судової палати МКС здійснюються відповідно до Статуту Суду та Правил процедури та

доказування. З цього приводу Судова палата зобов'язана забезпечити, щоб судовий розгляд був справедливим, оперативним та проводився за повного дотримання процесуальних прав обвинуваченого та з належним урахуванням необхідності захисту потерпілих та наявних свідків.

Після ухвалення справи до слухання Судова палата вживає всіх належних заходів, необхідних для забезпечення справедливого та оперативного проведення судового розгляду. Водночас Судова палата визначає мову або мови, які будуть використані під час судового розгляду.

При здійсненні своїх функцій до початку судового розгляду або в ході судового розгляду Судова палата при необхідності здійснює інші функції, які перебувають у компетенції Палати попереднього провадження, а саме: вимагає явки свідків та надання ними свідчень, а також пред'явлення документальних та інших доказів; забезпечує нерозголошення конфіденційної інформації; дає розпорядження про надання додаткових доказів до доказів, які вже зібрані до судового розгляду або подані сторонами в ході судового розгляду; забезпечує захист обвинуваченого, свідків та потерпілих; виносить рішення з будь-яких інших питань, що мають відношення до справи.

Судовий розгляд є відкритим. Однак судова палата має право ухвалити рішення, якщо відповідні обставини того вимагають, щоб деякі засідання з метою захисту потерпілих та свідків чи в інтересах забезпечення конфіденційності отриманої інформації проводилися в закритому режимі.

Під час судового розгляду головує суддя має право давати вказівки щодо перебігу проведення розгляду. З дотриманням вказівок головує судді сторони мають право подавати докази відповідно до Правил процедури та доведення МКС.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що міжнародне кримінально-процесуальне право – це система міжнародних норм, що встановлюють міжнародні стандарти, що визначають правову процедуру розслідування, розгляду та вирішення справ про міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру, заходи щодо припинення міжнародних злочинів, надання правової допомоги по кримінальним справам.

Література:

1. Плавич В. П. Право на сучасному етапі розвитку юридичної науки. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова*. 2012. Вип. 7. С. 7–19.

2. Римський статут Міжнародного кримінального суду 1998 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 14.04.2024).